ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

02.07.2020թ. *Քաղաքացիական գործ*
ք. Երևան *թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20*

ՈՐՈՇՈՒՄ
Թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործի ընդդատությունը որոշելու մասին

1.Գործի դատավարական նախապատմությունը և ընդդատության հարցի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները.

«ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) ներկայացուցիչը 16.03.2020 թվականին հայցադիմում է ներկայացրել Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան (այսուհետ նաև՝ Դատարան) ընդդեմ Ռուսլան Միրզոյանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող)՝ գումարի բռնագանձման պահանջի մասին:

Հայցադիմումում Պատասխանողի հաշվառման հասցեն նշվել է՝ Արագածոտնի մարզ, Կոշ քրեակատարողական հիմնարկ: Հաշվառման նույն հասցեն նշված է նաև հայցադիմումին կից ներկայացված՝ Պատասխանողի հետ 18.11.2019թ. կնքված «Տարաժամկետ վճարման պայմանով ապրանքի առուվաճառքի» թիվ 306342 պայմանագրում:

18.03.2020 թվականին Դատարանի կողմից (դատավոր՝ Մ. Մարգարյան) կայացվել է հայցադիմումը վարույթ ընդունելու և գործը պարզեցված վարույթի կարգով քննելու մասին որոշում:

Պատասխանողին հայցադիմումում նշված հասցեով ուղարկվել է Դատարանի՝ «Հայցադիմումը վարույթ ընդունելու և գործը պարզեցված վարույթի կարգով քննելու մասին» 18.03.2020թ. որոշումը, հայցադիմումը և կից փաստաթղթերը:

23.04.2020 թվականին Դատարանում մուտքագրվել է ՀՀ արդարադատության նախարարության «ԿՈՇ» քրեակատարողական հիմնարկի

պետի 14.04.2020 թվականի թիվ 40/25-5-723 գրությունը, համաձայն որի՝ Պատասխանողը 04.09.2019 թվականին պայմանական վաղաժամկետ ազատվել է և տեղափոխվել է բնակվելու Լոռու մարզ, գ. Պուշկինո: Նույն գրությանը կից Դատարան է վերադարձվել Պատասխանողին ուղարկված՝ վերը նշված դատավարական փաստաթղթերը պարունակող ծրարը:

18.05.2020 թվականին Դատարանը որոշում է կայացրել պարզեցված վարույթը դադարեցնելու, գործն ըստ տարածքային ընդդատության ուղարկելու մասին՝ հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Նկատի ունենալով, որ Պատասխանողը չի հանդիսանում ՀՀ Արագածոտնի մարզի բնակիչ, ինչպիսի հանգամանքը հայցադիմումը վարույթ ընդունելու պահին հայտնի է եղել, սակայն դատարանը տարածքային ընդդատության կանոնների խախտմամբ գործն ընդունել է վարույթ, դատարանը, հիմք ընդունելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21, 22, 24, 25 հոդվածների պահանջները, գտնում է, որ գործն ընդդատյա է ՀՀ Լոռու մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Դատարանը գտնում է, որ թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործով պարզեցված վարույթի կարգով քննելու հարցը պետք է դադարեցվի և գործը պետք է ուղարկվի ՀՀ Լոռու մարզի ընդհանուր իրավասության դատարան՝ գործի հետագա ընթացքը լուծելու համար»:

04.06.2020 թվականին թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործը ստացվել է Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում և նույն օրը մակագրվել է դատավոր Ե. Առաքելյանին:

15.06.2020 թվականի որոշմամբ Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը գործն ուղարկել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքում հաստատված փաստերի համադրման արդյունքում Դատարանն արձանագրում է, որ «ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ի կողմից Ռուսլան Միրզոյանի դեմ հայց ներկայացնելու պահին վերջինս Արագածոտնի մարզ, «Կոշ» ՔԿՀ հասցեում հաշվառված չի եղել, քանի որ հայցադիմումը ներկայացվել է 13.03.2020թ., իսկ

Ռուսլան Միրզոյանը 04.09.2019թ. ազատվել է պայմանական վաղաժամկետ, հետևաբար թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործն Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի կողմից վարույթ է ընդունվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ (Քաղաքացիական գործերի ընդհանուր տարածքային ընդդատությունը) հոդվածով սահմանված ընդդատության կանոնի խախտմամբ:

Վերը նշվածից բխում է, որ սույն գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու հարցը լուծելիս ենթակա է կիրառման ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, հետևաբար գործը կարող էր հանձնվել այլ դատարանի քննության միայն այն դեպքում, եթե պատասխանող Ռուսլան Միրզոյանն առարկեր գործն Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննելու վերաբերյալ:

Մինչդեռ, գործի նյութերում առկա չէ գործն Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննելու վերաբերյալ Ռուսլան Միրզոյանի կողմից ներկայացված առարկություն:

Ավելին, գործում առկա չէ նաև «ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ի կողմից Ռուսլան Միրզոյանի դեմ հայց ներկայացնելու պահի դրությամբ վերջինիս՝ Լոռու մարզում հաշվառված լինելու վերաբերյալ ապացույց:

Նման պայմաններում Դատարանը գտնում է, որ Լոռու մարզի առաջին ատյանի դատարանը թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործով չի կարող համարվել իրավասու դատարան և իրականացնել գործի ըստ էության քննություն:

Վերը նշված պատճառաբանությունների հաշվառմամբ Դատարանը գտնում է, որ թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործը Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը հանձնվել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 4-րդ մասի պահանջների խախտմամբ, ուստի անհրաժեշտ է որոշում կայացնել գործը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ՝ ընդդատության մասին վեճը լուծելու նպատակով»:

Թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 25.06.2020 թվականին:

2. Կիրառելի իրավական նորմերը, պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգիրք) 21-րդ հոդվածը սահմանում է քաղաքացիական գործերի ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնները, որի համաձայն՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի, իսկ քաղաքացու՝ հաշվառման վայր չունենալու դեպքում՝ բնակության վերջին հայտնի վայրի առաջին ատյանի դատարան, եթե այլ բան սահմանված չէ սույն օրենսգրքով կամ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով:

Օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը տարածքային ընդդատության կանոնների պահպանմամբ իր վարույթ ընդունած գործը պետք է քննի ըստ էության, թեկուզև այն հետագայում դարձել է ընդդատյա այլ դատարանի:

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 21-րդ կամ 22-րդ հոդվածով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված գործը հանձնվում է այլ դատարանի քննությանը, եթե պատասխանողը մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելն առարկում է գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ:

Օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանները պարզեցված վարույթն իրականացնում են նույն օրենսգրքով նախատեսված գործի քննության ընդհանուր կանոնների համաձայն՝ այն հատուկ կանոնների պահպանմամբ, որոնք սահմանված են 41-րդ գլխի դրույթներով:

Օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձանց միջնորդությունները, ինչպես նաև նրանց պահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած փաստերը հիմնավորող ապացույցները կարող են ներկայացվել պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումն ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով սահմանված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված դատավարական փաստաթղթերը և ապացույցները դատարանի որոշմամբ վերադարձվում են դրանք

ներկայացնող անձանց, բացառությամբ այն դեպքի, երբ դատարանը բավարարում է բաց թողնված դատավարական ժամկետը վերականգնելու մասին միջնորդությունը:

Նշված իրավակարգավորումների վերլուծությունից հետևում է, որ Օրենսգրքով սահմանված ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի դատարան: Ընդ որում, օրենսդիրը սահմանել է նաև, որ քաղաքացու՝ հաշվառման վայր չունենալու դեպքում հայցադիմումը կարող է ներկայացվել պատասխանողի բնակության վերջին հայտնի վայրի դատարան:

Նշված ընդհանուր կանոնից բացառությունները սահմանված են Օրենսգրքի 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ հոդվածներով և վերաբերում են այլընտրանքային, պայմանագրային և բացառիկ տարածքային ընդդատությանը:

Հայցադիմումը վարույթ ընդունելիս, ի թիվս այլ հանգամանքների, դատարանը պետք է պարզի՝ արդյոք ներկայացված հայցադիմումում պահպանվել են ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված տարածքային ընդդատության կանոնները, և միայն այդպիսիք պահպանված լինելու դեպքում որոշում կայացնի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին:

Այդուհանդերձ, եթե դատարանը գործը քննելիս պարզում է, որ այն վարույթ է ընդունել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ և 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ, ապա այդ գործը պետք է հանձնի ըստ ընդդատության այլ դատարանի: Ընդ որում, նշված դեպքում գործն ընդդատությամբ այլ դատարանի հանձնելու համար բավարար չէ միայն ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ և 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ գործը վարույթ ընդունելու փաստի առկայությունը, այլ անհրաժեշտ է նաև, որ պատասխանողը ներկայացնի իր առարկությունը՝ գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ: Պատասխանողն իր առարկությունները կարող է ներկայացնել ոչ թե դատավարության ցանկացած փուլում՝ իր հայեցողությամբ, այլ՝ մինչև դատարանի կողմից ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը:

Ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացվելուց հետո պատասխանողն այլևս չի կարող այդ հարցի կապակցության ներկայացնել

առարկություններ, իսկ Դատարանը՝ կայացնել որոշում գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին, քանի որ ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու վերաբերյալ հարցը լուծվում է, ընդդատության վերաբերյալ առարկությունները ներկայացվում են, իսկ քաղաքացիական գործն ըստ ընդդատության ուղարկվում է բացառապես մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը:

Քաղաքացիական գործերի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ վերը նշված կանոնները հավասարաչափ կիրառելի են նաև գործերի քննության պարզեցված վարույթի նկատմամբ՝ այն հատուկ կանոնների պահպանմամբ, որոնք սահմանված են Օրենսգրքի 41-րդ գլխի՝ պարզեցված վարույթին վերաբերող կանոններով:

Պարզեցված վարույթում, բացառությամբ Օրենսգրքով նախատեսված դեպքերի, բացակայում է դատական նիստ հրավիրելու, ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելու օրենսդրական պահանջները: Գործին մասնակցող անձինք, այդ թվում՝ պատասխանողները, իրենց միջնորդությունները, ինչպես նաև իրենց պահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած փաստերը հիմնավորող ապացույցները կարող են դատարան ներկայացնել պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումն ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Օրենսդիրը, որպես բացասական հետևանք, նախատեսել է, որ նշված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված դատավարական փաստաթղթերը և ապացույցները դատարանի որոշմամբ վերադարձվում են դրանք ներկայացնող անձանց, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դատարանը բավարարում է բաց թողնված դատավարական ժամկետը վերականգնելու մասին միջնորդությունը:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ կարելի է արձանագրել, որ պարզեցված վարույթի շրջանակներում գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ առարկությունը պատասխանողը կարող է դատարան ներկայացնել պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումը ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարելի է արձանագրել, որ քաղաքացիական գործի քննությունը պարզեցված վարույթի կարգով իրականացնելու դեպքում գործն այլ դատարանի քննությանը կարող է հանձնվել ներքոշարադրյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության դեպքում.

1. քաղաքացիական գործն ի սկզբանե վարույթ է ընդունվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ կամ 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ,

2. պատասխանողը գործի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ ներկայացրել է իր առարկությունները,

3. առարկությունները ներկայացվել են պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումը ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Միայն նշված երեք պայմանների միաժամանկյա առկայությամբ գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր փաստել, որ գործն ըստ ընդդատության ուղարկած դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի արդարադատություն:

Գործում առկա նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ հայցադիմումում և դրան կից ներկայացված 18.11.2019թ. «Տարաժամկետ վճարման պայմանով ապրանքի առուվաճառքի» թիվ 306342 պայմանագրում Պատասխանողի հաշվառման հասցեն նշվել է՝ Արագածոտնի մարզ, Կոշ քրեակատարողական հիմնարկ:

18.03.2020 թվականին Դատարանը կայացրել է հայցադիմումը վարույթ ընդունելու և գործը պարզեցված վարույթի կարգով քննելու մասին որոշում:

Պատասխանողին հայցադիմումում նշված հասցեով ուղարկվել է Դատարանի՝ «Հայցադիմումը վարույթ ընդունելու և գործը պարզեցված վարույթի կարգով քննելու մասին» 18.03.2020թ. որոշումը, հայցադիմումը և կից փաստաթղթերը:

23.04.2020 թվականին Դատարանում մուտքագրվել է ՀՀ արդարադատության նախարարության «ԿՈՇ» քրեակատարողական հիմնարկի պետի 14.04.2020 թվականի թիվ 40/25-5-723 գրությունը, համաձայն որի՝

Պատասխանողը 04.09.2019 թվականին պայմանական վաղաժամկետ ազատվել է և տեղափոխվել է բնակվելու Լոռու մարզ, գ. Պուշկինո: Նույն գրությանը կից Դատարան է վերադարձվել Պատասխանողին ուղարկված՝ վերոնշյալ դատավարական փաստաթղթերը պարունակող ծրարը:

18.05.2020 թվականին Դատարանը որոշում է կայացրել պարզեցված վարույթը դադարեցնելու, գործն ըստ տարածքային ընդդատության ուղարկելու մասին:

Սույն դեպքում, թեև Դատարանի (դատավոր՝ Մ.Մարգարյան) 18.05.2020թ. որոշմամբ և գործի փաստական հանգամանքներով հիմնավորվում է, որ հայցադիմումն ի սկզբանե վարույթ է ընդունվել տարածքային ընդդատության կանոնների խախտմամբ, այդուհանդերձ, ինչպես արդեն վերը նշվեց, միայն այդ պայմանի առկայությունն ինքնին բավարար չէ գործն ըստ ընդդատության այլ դատարանի հանձնելու համար:

Անհրաժեշտ է նաև, որպեսզի Պատասխանողը գործի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ ներկայացրած լինի իր առարկությունը պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ Դատարանի որոշումը ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Մինչդեռ, սույն դեպքում, գործի փաստական հանգամանքներից հետևում է, որ Պատասխանողն անգամ չի ծանուցվել իր դեմ հարուցված քաղաքացիական գործի վերաբերյալ, պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ Դատարանի որոշումը չի ստացել և զրկված է եղել գործը տվյալ դատարանում քննելու կապակցությամբ առարկություններ ներկայացնելու օրենսդրորեն սահմանված հնարավորությունից:

Այսպիսով, սույն գործի փաստական հանգամանքների վերլուծության արդյունքում կարելի է արձանագրել, որ՝

1. Թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործն ի սկզբանե վարույթ է ընդունվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ,

2. Գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին որոշումը կայացվել է առանց պատասխանողի կողմից տվյալ գործի տարածքային ընդդատության

վերաբերյալ ներկայացված առարկության, որը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 4-րդ մասի հիմքով և սույն որոշմամբ պարզեցված վարույթի կանոնների վերաբերյալ կատարված վերլուծությունների արդյունքում հանդիսանում է պարտադիր պահանջ՝ նման դատական ակտ կայացնելու համար:

Վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործը Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին ըստ ընդդատության հանձնելու համար գործում բացակայում են անհրաժեշտ փաստական և իրավական ամբողջական հիմքերը, ուստի թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները, և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

1. Թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործն ընդդատյա է Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

2. Սույն որոշումը և թիվ ԱՐԱԴ/0730/02/20 քաղաքացիական գործի նյութերն ուղարկել Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

3. Որոշման օրինակն ուղարկել Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

ԵՐՎԱՆԴ ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ